

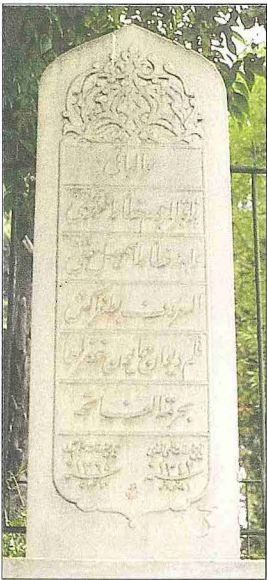
da kaldığından haklı olarak tenkide uğradı. 1945'te hastalığı dolayısıyla akademideki görevinden ayrıldı, bir müddet sonra da vefat etti (19 Temmuz 1946). Mezarı Karacaahmet'in Tunusbağı yolu tarafındaki kabristanda, babasının yanındadır. Mezar kitâbesini celfi-ta'likle, vasiyeti üzerine arkadaşı Necmettin Okyay yazmıştır.

Velûd bir sanat hayatı olan Tuğrakeş Hakkı Bey'in çeşitli koleksiyon ve müzelerdeki eserlerinden başka Dîvân-ı Hümayun'dan çıkan ferman, berat ve menşurlarda da yazıları bulunmaktadır. Üsküdar Selimiye, Edirnekapı, Zeynep Sultan, Abdi Çelebi, Şemsi Paşa camilerinin kubbe yazıları ile Lâleli, Afyon, Eskişehir, Bebek, Bakırköy, Kamer Hatun ve Beyoğlu Ağa camilerinde son derece sanatkârane celifleri vardır. Ayrıca Osmanlı devrinde son Kâbe örtüsünün kuşak yazısı, ilk riyâset-i cumhur mührü, Mahmud Şevket Paşa'nın türbe yazıları onun önemli eserleri arasındadır.

İsmail Hakkı Bey aynı zamanda devrinin meşhur gül yetiştiricilerinden biri idi. Sanat hayatının en olgun devrini, eser vereceği yerde ne yazık ki geçim kaygısı yüzünden mahkemelerde bilirkişilikle tüketmeye mecbur kalmıştır.

İsmail Hakkı Bey'le Necmettin Okyay, mütehasısı oldukları farklı sanat şubelerinde daima birbirlerini tamamlayarak bir "Eski Türk Sanatları Akademisi"ne âdeta şahıslarıyla bedel olmuşlardır.

Hakkı Bey'in yetiştirdiği hattatlar arasında M. Halim Özyazıcı ve Macit Ayrıl Türk hat sanatında isim yapmış kişilerdir.

İsmail Hakkı Altunbezer'in Necmettin Okyay tarafından celfi-ta'lik hatla yazılmış mezar taşı

BİBLİYOGRAFYA :

A. Süheyl Ünver, *Hattat ve Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer: Hayatı ve Eserleri*, İstanbul 1955; a.m.f., "İsmail Hakkı Altunbezer (Tuğrakeş İsmail Hakkı Bey), 1869-1946", *İslâm-Türk Ansiklopedisi Mecmuası*, II, nr. 67, s. 9-16; a.m.f., "İsmail Hakkı Altunbezer", Süleymaniye Ktp., A. Süheyl Ünver, Dosya nr. 7; İbnülemin, *Son Hattatlar*, s. 98-102; Osman Nuri Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, İstanbul 1977, II, 192; M. Uğur Derman, *Türk Hat Sanatının Şâheserleri*, İstanbul 1982, s. 52; Gövsa, *Türk Meşhurları*, s. 42; Burhan Toprak — Refik Dinç, "İsmail Hakkı", *Güzel Sanatlar Dergisi*, sy. 4, İstanbul 1942, s. 87-91; TA, II, 744.

M. UĞUR DERMAN

ALTUNCUZÂDE

Fâtiḥ devrinin
(1451-1481)
ünlü hekimi.

Adına Altunizâde ve İbn-i Zehebî şekillerinde de rastlanan Altuncuzâde'nin asıl adı, doğum ve ölüm tarihleri bilinmemekte, hayatı hakkında yeterli bilgi vermeyen kaynaklardan ancak kişiliği ve çalışmalarıyla ilgili bazı bilgiler elde edilebilmektedir. eş-Şakâ'îku'n-nu'mâniyye'de Altuncuzâde'ye geniş yer ayıran Taşköprizâde onun haramdan kaçınan temiz ruhlular bir insan, Allah'ın nuruna ve ilâhî bilgiye sahip bir âlim ve pek çok hastayı iyileştirip ölümden kurtaran hâzık bir hekim olduğunu yazmakta, ayrıca şifalı otları çok iyi tanıdığını bildirmektedir. Yine Taşköprizâde'nin kullandığı "nûrânî ihtiyar" ifadesinden onun ileri yaşlarda vefat ettiği anlaşılmaktadır. Bu eserden ve Nefis b. İvâz el-Kirmânî'nin (ö. 841/1438 [?]) *Şerḫü Mûcezi'l-Kânûn* adlı eserinin bir yazma nüshasına (Süleymaniye Ktp., Hamidiye, nr. 1027) eklenen bir nottan Altuncuzâde'nin, kendi imal ettiği kalaydan sondalarla idrar tutukluğuna nasıl çare bulunduğu ayrıntılarıyla öğrenilmektedir. Bu bilgiden, mesane ve idrar yolları rahatsızlıkları için İbn Sînâ tarafından icat edildiği bilinen kalay sondayı Türkiye'de ilk defa Altuncuzâde'nin kullandığı sonucu çıkarılabilir. Gerek bu durum, gerekse *Risâle-i Hasâtü'l-kilye ve'l-mesâne* (Süleymaniye Ktp., Bağdatlı Vehbi Efendi, nr. 1491) adlı böbrek ve mesane taşları üzerine yazılmış bölümlü eserin sahibi ünlü hekim Ahî Çelebi'nin (ö. 930/1524) hocası olması, Altuncuzâde'nin üroloji alanında bir ekol kurmuş olduğunu göstermektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Taşköprizâde, *Şakâ'îk* (nşr. Ahmed Subhi Furat), İstanbul 1985, s. 225-226; Mecdî, *Şakâik Tercümesi*, s. 330-340; Mehmed Şâkir, *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr-i İslâmiyye*, İÜ Ktp., T, nr. 5040, s. 402; *Osmanlı Müellifleri*, III, 202-203; Adıvar, *Osmanlı Türklerinde İlim*, s. 52, 53; Arslan Terzioğlu, *Die Hofspitäler und andere Gesundheitseinrichtungen der osmanischen Palastbauten*, München 1979; A. Süheyl Ünver, "XV. Asırda Hekim Altuncuzâde'ye Ait Bir Müşahede", *Türk Tıp Tarihi Arkiivi*, V/18, İstanbul 1940, s. 78-80; TA, I, 222.

ARSLAN TERZIOĞLU

ALTUNCUZÂDE TEKKESİ

İstanbul Şehzadebaşı'nda
XVI. yüzyılın ortalarında kurulan
bir Halvetî tekkesi.

Kaynaklarda Altuncuoğlu, Altunî, Altunizâde, Altuncu, Müştakzâde, Hacı Müştak ve Kudsizâde gibi değişik isimlerle de anılır. Şehzadebaşı'nda Kemal Paşa Mescidi'nin yanında bulunan tekke, adı geçen mescidde imamlık yapan Halvetî şeyhi Bâli Efendi (ö. 980/1572-73) tarafından XVI. yüzyılın ortalarında kurulmuştur. Sarhoş lakabıyla tanınan Bâli Efendi başlangıçta bu mescidi tevhidhane olarak kullanmış, ardından tekkesine müstakil bir tevhidhane ilâve ederek hayatının sonuna kadar burada şeyhlik yapmıştır. Daha sonra, tekkenin postuna oturan Altuncuzâde lakaplı bir şeyh tekkenin bu isimle anılmasına sebep olmuştur.

İlk yapının mimari özellikleri bilinmemektedir. Değişik tarihlerde çeşitli onarımlar geçiren ve hatta yeni baştan inşa edilen tekkenin, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılışı sırasında (1826), çok yakınında bulunan Eski Odalar'la birlikte tahrip edilmiş ve 1826-1834 yılları arasında Halvetî-Şâbânî şeyhi Hacı Müştak Efendi tarafından tekrar yaptırılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Bugüne intikal etmiş olan yarı yıkık yapı XX. yüzyılın başlarına ait olup 1902'de Kemal Paşa Mescidi'ni tamir ettiren Hasan Fehmi Paşa'nın eşi Zeyneb Feride Hanım tarafından yaptırıldığı tahmin edilmektedir. Ancak bu binanın, Kemal Paşa mahallesini de tamamen yakan büyük Aksaray yangınında (1911) hasar görmüş ve sonradan tamir edilmiş olması gerekir. Tekkele- rin kapatılmasından (1925) sonra kendi haline terk edilen yapı zamanla harap olmuştur. Halen tevhidhane çöplük, harrem-selâmlık kanadının zemin katı da mesken olarak kullanılmaktadır.